

Uvodnik

Spoštovani,

pred vami je dvojna tematska številka *Mednarodne revije za javno upravo*, *International Public Administration Review*, s katero bomo zaključili leto 2013. S posebnim vabilom avtorjem smo se obrnili na strokovnjake javnega sektorja v tujini in v Sloveniji in njihov odziv je bil dober.

Fakulteta posveča veliko pozornost spremembam, ustvarjalnosti in inovativnosti v javnem sektorju. Vključeni smo v mednarodni projekt *Next for Public Administration* (NEXT4PA), ki povezuje izobraževalne visokošolske in strokovne organizacije ter predstavnike zaposlenih v javnem sektorju sosednjih držav.

11. in 12. 12. 2013 smo na fakulteti organizirali delavnico o ustvarjalnosti in inovativnosti, na kateri so sodelovali udeleženci iz Avstrije, Italije, Slovenije in strokovnjaki iz Nizozemske. Pristopi, ki so že uveljavljeni v zasebnem sektorju, so zelo uporabni tudi za organizacije državne uprave in lokalne skupnosti. Ustvarjalnost se lahko spodbuja na različne načine in zaposleni nimajo zadržkov do novosti. Na Nizozemskem ugotavljajo, da je treba pričeti z drugačnimi metodami poučevanja že v osnovni šoli, tako da so kasneje študentje in zaposleni sposobni delovati ustvarjalno.

Med dejavnike, ki najbolj zavirajo razvoj inovativnosti, so strokovnjaki uvrstili zlasti pretirane administrativne postopke in šolske zakonodajne dokumente. Gre za to, da je ena večjih, če ne temeljnih slabosti slovenskega izobraževanja rigidnost oziroma »industrijski model razmišljanja«, ki izključuje fleksibilnost in inovativnost. Učitelj je tako le izvajalec nečesa, kar je »od zgoraj« natančno predpisano. Posledično to pri učencih zavira razvoj ustvarjalnosti, saj zavira ustvarjanje primerne okolja, ki spodbuja nastanek novih idej, radovednost in inovativnost.

Dejstvo je, da slovenski šoli še ne uspeva zadovoljivo ujeti občutljivega razmerja med vlogo, ki poudarja prenos znanja v mlade glave, in drugo vlogo, ki bi morala negovati in spodbujati njihovo ustvarjalnost in inovativnost. Velika količina predelanih podatkov še ne pomeni tudi večjega znanja, če učitelji in učenci ter študentje nimajo priložnosti teh podatkov postaviti v ustrezen kontekst in jih razumeti. Enega od razlogov za tako stanje gotovo pomeni prepričanje oziroma kultura, uveljavljena zadnja leta v naši šolski praksi, da je pomembno pridobivanje znanja, ki omogoča napredovanje v izobraževalnem sistemu. Takšna predstava ima za posledico razvrščanje učencev po zmožnostih in zamaje pojem vseživljenjskega učenja ter smiselnosti učenja za življenje.

Drugo pomembno izhodišče temelji na sodelovanju učitelja z učenci in študenti. Očitno je, da so mentorji bolj odprti in v večji meri sprejemajo učenčeve ideje, hkrati pa od njih tudi veliko pričakujejo. Pri pouku pogosteje

uporabljajo informacijsko in komunikacijsko tehnologijo, učence in študente pa vključujejo v projektno delo. Večji vpliv pri spodbujanju inovativnosti pripisujejo družini, torej domačemu okolju, pomembne pa se jim zdijo tudi osebne lastnosti.

Tudi številni drugi šolski sistemi imajo resne težave z iskanjem ravnovesja, kako pri učencih in študentih razvijati ustrezno znanje in kompetence, obenem pa spodbujati njihovo ustvarjalnost. Pogosto jih učimo, da so takrat, ko stvari počnejo in razmišljajo na »pravi« način, nagrajeni z dobro oceno, ko delajo in razmišljajo »narobe«, pa bodo kaznovani. Vzporedno z učenjem, da obstajajo »pravi« in »napačni« načini za razmišljanje in za reševanje problemov, se utrjuje spoznanje, da so napačna vsa drugačna razmišljanja in vse rešitve, ki niso enake pravi. Ko postane tisto, kar je drugačno, »napačno« in je običajno pospremljeno še s kaznijo v obliki slabše ocene, se ustvarjalnost in inovativnost ne razvijata najbolje. Le zakaj bi posameznik tvegati in bil inovativen, če je zato lahko kaznovan.

Zato je izredno pomembno toleriranje napak pri delu, brez katerega ni razvoja ustvarjalnosti in inovativnosti. Zdi se, da naše izobraževanje ni prijazno do napak. Dijaki in študentje se zelo hitro naučijo, da so napake nezaželene, velikokrat tudi kaznovane s slabo oceno. Zelo hitro se naučijo, da je velikokrat bolje narediti nič, kot narediti napako. Ko mladi spoznajo, da nima smisla tvegati napak, preprosto nehajo preizkušati, odneha pa tudi njihova radovednost, ustvarjalnost, originalnost in inovativnost. Ustvarjalnost in inovativnost sta v večji meri značilni za kulturo, ki dopušča tveganje, kot pa za okolje, v katerem je značilno izogibanje napakam. Izredno pomembno je tolerantno okolje, kultura, ki dovoljuje spoznanje, kaj je originalno in kaj konformno. Ustvarjalna kultura ponuja obilo priložnosti za angažiranje posameznika, za konstruiranje znanja in za pogajanja. Prevladuje odprtost komunikacije na vseh ravneh, v ospredju je tvorjenje zaupanja in spodbujanje divergentnosti ter razumevanje odnosov med ljudmi in kulturami.

V okoljih, kjer se mladi naučijo ustvarjalnosti že v obdobju izobraževanja, nimajo težav s prenosom teh znanj tudi v delovno okolje zasebnega in javnega sektorja.

Današnja mladina ni popolnoma drugačna od svojih predhodnikov. Zelo pa se je spremenil svet, v katerem mladi živijo in v katerega bodo odrasčali. To pomeni, da je temu svetu treba prilagoditi tudi izobraževanje.

Odgovorna urednica

Prof. dr. Stanka Setnikar Cankar

